

Zakon o razvoju nuklearne energije u civilne svrhe

Sadržaj

I. OSNOVNE ODREDBE

II. ENERGETSKA POLITIKA I PLAN

III. CILJEVI I SMJERNICE RAZVOJA NUKLEARNE ENERGIJE U CIVILNE SVRHE

IV. AKTIVNOSTI ZA OSTVARENJE CILJEVA RAZVOJA NUKLEARNE ENERGIJE U CIVILNE SVRHE

V. OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

VI. NUKLEARNE ELEKTRANE I LOKACIJE

VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

I. OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

Predmet Zakona

Odredbe ovoga Zakona odnose se na razvoj nuklearne energije u civilne svrhe radi stvaranja pravnih i tehničkih pretpostavki za dugoročnu i održivu primjenu postizanja sigurne, stabilne i niskouglične opskrbe energijom u Republici Hrvatskoj.

Članak 2.

Odnos propisa prema drugim propisima

Za procese planiranja, projektiranja, građenja, pogona i korištenja, koji su povezani s područjem primjene ovoga Zakona, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe propisa kojima se uređuju radiološka i nuklearna sigurnost, zaštita okoliša i prirode, zaštita i očuvanje kulturnih dobara, državne potpore, prostorno uređenje, gradnja, tržište električne energije, koncesije, pomorsko dobro, vodno gospodarstvo, obavljanje gospodarskih djelatnosti i pravo vlasništva.

Članak 3.

Svrha Zakona i interes Republike Hrvatske

- (1) Svrha ovoga Zakona je pružiti okvir s ciljevima i smjernicama za razvoj i dugoročno civilno korištenje nuklearne energije u Republici Hrvatskoj.
- (2) Ovim se Zakonom identificiraju koraci u smislu učinkovitog razvoja nuklearnog programa na siguran, društveno prihvatljiv i ekonomski održiv način.
- (3) Ovim se Zakonom utvrđuje okvir za primjenu nuklearne energije u civilne svrhe s ciljem pouzdane i stabilne opskrbe energijom, postizanja energetske dostatnosti i sigurnosti te održivog razvoja u okviru izazova očuvanja okoliša i smanjenja emisija stakleničkih plinova te okvir za poticanje obrazovanja, istraživanja i razvoja područja nuklearne energije.
- (4) Primjena nuklearne energije u civilne svrhe od interesa je za Republiku Hrvatsku.

Članak 4.

Pojmovi i definicije

(1) Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

1. Akcijski plan za razvoj nuklearne energije u civilne svrhe (u daljnjem tekstu: Plan) – definira aktivnosti, nositelje i rokove potrebne za razvoj nuklearne energije u civilne svrhe u Republici Hrvatskoj

2. dekarbonizacija – sustavni proces smanjenja emisija stakleničkih plinova, osobito ugljikova (IV) oksida, kroz prijelaz na niskougljične i klimatski neutralne tehnologije i izvore energije, u skladu s tehničkim kriterijima i ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine

3. mikro nuklearni reaktori (u daljnjem tekstu: MNR – engl. Micro Modular Reactors) – su nuklearni reaktori vrlo male snage, dizajnirani da budu kompaktni, sigurni i jednostavni za instalaciju, dužeg ciklusa, automatskog načina rada, obično namijenjeni za otočni režim pogona

4. mali modularni reaktori (u daljnjem tekstu: MMR – engl. Small Modular Reactors) – napredni nuklearni sustavi male i srednje snage, projektirani za serijsku izgradnju, fleksibilno upravljanje i povećanu sigurnost unutar tehnologija 3. i 3+ generacije nuklearnih elektrana

5. napredni modularni reaktori (u daljnjem tekstu: NMR – engl. Advanced Modular Reactors) – napredni nuklearni sustavi male i srednje snage, projektirani za serijsku izgradnju, fleksibilno upravljanje i povećanu sigurnost unutar tehnologije 4. generacije nuklearnih elektrana

6. nuklearne elektrane – energetska postrojenja koja koriste nuklearne reakcije u reaktoru za proizvodnju električne i toplinske energije

7. nuklearna infrastruktura – obuhvaća sveobuhvatne i dugoročne regulatorne, tehničke i institucionalne okvire za sigurnu primjenu nuklearne energije

8. Program za razvoj nuklearne energije u civilne svrhe (u daljnjem tekstu: Program) – uključuje elemente u svrhu ostvarenja cilja, korake za ostvarenje cilja razvoja i primjene nuklearne energije u civilne svrhe

9. referentna nuklearna elektrana – nuklearno energetska postrojenje licencirano i s dozvolom za gradnju u zemlji nositelja tehnologije prema općeprihvaćenim smjernicama nuklearne sigurnosti kako ih definira Međunarodna agencija za atomsku energiju (u daljnjem tekstu: MAAE), Euratom i Američka nuklearna regulatorna komisija. Tehnologija na kojoj se bazira referentna nuklearna elektrana mora biti provjerena i uspješno demonstrirana na elektranama koje su u pogonu u zemlji nositeljici tehnologije.

(2) Pojmovi uporabljeni u ovom Zakonu imaju značenje određeno zakonom kojim se uređuje područje radiološke i nuklearne sigurnosti te drugim propisima kojima se regulira ovo područje.

II. ENERGETSKA POLITIKA I PLAN

Članak 5.

Akcijski plan za razvoj nuklearne energije u civilne svrhe

(1) U okviru energetske politike Republike Hrvatske Vlada Republike Hrvatske odlukom donosi Plan.

(2) Plan definira aktivnosti koje uključuju potrebe za energijom, utjecaj primjene nuklearne energije na gospodarstvo, prihvatljive tehnologije kako bi se odredila prema nacionalnim zahtjevima, potencijalne lokacije i mogućnosti spajanja na elektroenergetski sustav, financijska

sredstava za razvoj programa financiranja, investiranja i odgovornosti operatera, dugoročan i siguran rad nuklearne elektrane, relevantne međunarodne institucije, osiguravanje ljudskih resursa za svrhu nuklearnog programa, strukture tržišta električnom energijom u svrhu održivosti projekta, transparentnost te sudjelovanje javnosti i ostale aktivnosti koje su potrebne za ostvarenje ciljeva Programa, u svrhu gospodarskog napretka i razvitka te s ciljem izgradnje i pogona nuklearne elektrane na vlastitom teritoriju.

(3) Plan definira mogućnost uključivanja Republike Hrvatske u primjenu nuklearne energije u civilne svrhe, u skladu sa smjernicama energetske politike Europske unije, radi osiguravanja dugoročne, sigurne, održive i odgovorne proizvodnje električne energije iz nuklearne energije.

(4) Plan definira i pitanje rješavanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva u skladu s politikama Europske unije, obvezama Republike Hrvatske u skladu sa zakonom kojim se uređuje Fond za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnog goriva i iskustvima dobre svjetske prakse, primjenom najboljih dostupnih tehnologija što uključuje i moguća bilateralna, multilateralna i međunarodna rješenja.

(5) Plan definira daljnju podršku Republike Hrvatske dugoročnom radu Nuklearne elektrane Krško, preuzimanje polovice raspoložive snage i proizvedene električne energije iz iste na područje Republike Hrvatske te aktivnosti koje se poduzimaju radi prihvatljivog zbrinjavanja nisko radioaktivnog otpada i srednje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva nastalog radom i razgradnjom Nuklearne elektrane Krško.

III. CILJEVI I SMJERNICE RAZVOJA NUKLEARNE ENERGIJE U CIVILNE SVRHE

Članak 6.

Ciljevi razvoja nuklearne energije u civilne svrhe

(1) Ovim Zakonom pridonosi se gospodarskoj, znanstveno utemeljenoj energetskej tranziciji u svrhu postizanja sigurnosti opskrbe energijom i klimatske neutralnosti primjenom nuklearne energije u civilne svrhe.

(2) Primjena nuklearne energije u civilne svrhe ostvaruje se izgradnjom nuklearne elektrane, uključujući i one koje koriste male modularne reaktore.

(3) Primjena nuklearne energije u civilne svrhe određena je kao jedna od niskougličnih tehnologija s kojom je Republika Hrvatska uključena u mogućnosti njezina korištenja, što uz proizvodnju električne energije u obnovljivim izvorima energije (u daljnjem tekstu: OIE) i nuklearnim elektranama omogućava visoki stupanj samodostatnosti.

(4) Primjenom nuklearne energije omogućuje se proizvodnja električne energije iz nuklearnih elektrana za potrebe elektroenergetskog sustava do 2040. godine radi postizanja udjela od najmanje 30 % ukupne godišnje potrošnje električne energije iz nuklearnih izvora.

Članak 7.

Smjernice za dugoročno korištenje nuklearne energije

- (1) Razvoj nuklearne energije u civilne svrhe uključuje se u nacionalnu, energetske, industrijske, istraživačke, visokoobrazovne i druge strategije koje pridonose učinkovitoj provedbi Plana.
- (2) Republika Hrvatska potiče ulaganja u nuklearnu infrastrukturu i znanstvenoistraživačke kapacitete.
- (3) Istraživanje tehničkih i ekonomskih mogućnosti nuklearnih elektrana, proizvodnje električne i toplinske energije provodi ministarstvo nadležno za poslove energetike.
- (4) Rješenja koja omogućavaju integraciju nuklearnih elektrana s OIE-om razvijaju se na temelju stručnih i znanstvenih spoznaja odgovarajućeg područja.
- (5) Projektiranje, licenciranje, izgradnja, pogon i konačna razgradnja nuklearnih elektrana provodi se u skladu s međunarodnim smjernicama, sigurnosnim, tehničkim i okolišnim standardima.
- (6) Primjena nuklearne energije u civilne svrhe usmjerena je na povećanje pouzdanosti elektroenergetskog sustava Republike Hrvatske, poticanje gospodarskog rasta te uspostavu i održavanje znanstvenih, stručnih i industrijskih kapaciteta u području nuklearne tehnologije.
- (7) Ministarstvo nadležno za poslove energetike osigurava primjenu najviših standarda upravljanja projektima u svrhu razvoja nuklearne energije u civilne svrhe.

IV. AKTIVNOSTI ZA OSTVARENJE CILJEVA RAZVOJA NUKLEARNE ENERGIJE U CIVILNE SVRHE

Članak 8.

Program za razvoj nuklearne energije u civilne svrhe

- (1) Program za razdoblje do 2040. godine donosi Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske.
- (2) Program, na temelju Plana, utvrđuje stratešku odluku o razvoju nuklearne energije u civilne svrhe, sačinjava sveobuhvatni okvir te sve elemente važne za razvoj i primjenu nuklearne energije u civilne svrhe.
- (3) Program sadrži i prikaz i ocjenu stanja te procjenu razvoja nuklearne energije u civilne svrhe u Republici Hrvatskoj, usporedne analize, dugoročne ciljeve te mjere za njihovo ostvarenje izradom odgovarajućih podloga kako bi se ti ciljevi i ostvarili.

Članak 9.

Poticanje razvoja nuklearne energije u civilne svrhe

- (1) U Republici Hrvatskoj razvoj nuklearne energije u civilne svrhe predstavlja važan doprinos razvoju elektroenergetskog sustava uz poštivanje načela sigurnosti opskrbe električnom energijom.

(2) Promovira se aktivnost prelaska prema niskougličnoj energetici koja obuhvaća primjenu nuklearne energije u civilne svrhe, uz primjenu sveobuhvatnog pristupa s tehničkog, društvenog i političkog stajališta.

(3) Potiče se razvoj obrazovnih programa, znanstvenih istraživanja i stručnog usavršavanja u području tehničkih i prirodnih znanosti od interesa za razvoj i primjenu nuklearnih tehnologija i nuklearne sigurnosti.

(4) Potiče se istraživanje i razvoj te primjena inovativnih nuklearnih i potrebnih pratećih tehnologija, uključujući MNR, MMR i NMR radi razvoja nuklearne energije za proizvodnju električne energije i topline.

V. OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

Članak 10.

Programi obrazovanja i osposobljavanja

(1) Provedba programa obrazovanja i osposobljavanja u područjima relevantnima za nuklearnu industriju pripremaju se pravodobno u okviru nadležnih institucija nacionalnog obrazovnog i istraživačkog sustava radi osiguravanja dovoljnog broja stručnjaka i kvalificiranog osoblja.

(2) Smjernice o provedbi posebnih programa iz stavka 1. ovoga članka osiguravaju razvoj potrebnih kadrova, prijenos znanja i međunarodnu suradnju u području nuklearne tehnologije i sigurnosti, a sastavni su dio Programa.

(3) Potiče se jačanje suradnje s domaćim i međunarodnim partnerima i organizacijama radi razmjene znanja i tehnoloških inovacija, iskustava i najboljih praksi u području nuklearne energije, zaštite od zračenja i nuklearnih tehnologija za civilne namjene.

VI. NUKLEARNE ELEKTRANE I LOKACIJE

Članak 11.

Tehnologije nuklearnih elektrana

(1) Nuklearne elektrane, zajedno s ostalim niskougličnim tehnologijama, osiguravaju pokrivanje opterećenja u elektroenergetskom sustavu Republike Hrvatske.

(2) Nuklearne elektrane, kao bazni izvor električne energije, osiguravaju temeljnu stabilnost elektroenergetskog sustava Republike Hrvatske.

(3) Tehnologije nuklearnih elektrana prihvatljive za izgradnju u Republici Hrvatskoj su one za koje, u trenutku odabira, postoji referentna nuklearna elektrana licencirana i s izdanim odobrenjem za gradnju u zemlji nositelja tehnologije.

(4) Tehnologija mora biti konkurentna, sigurnosno i okolišno prihvatljiva.

(5) Tehnologije MMR-a i NMR-a koje predstavljaju inovativno rješenje za proizvodnju električne energije radi postizanja ciljeva dekarbonizacije energetskeg sektora, industrije i toplinarstva uzimaju se u obzir pri odabiru tehnologije nuklearne elektrane.

(6) Tehnologija MNR-a koja omogućuje proizvodnju toplinske i električne energije, uz automatski pogon i otočni rad, uzima se u obzir pri odabiru tehnologije nuklearne elektrane.

(7) Potiče se razvoj i istraživanje korištenja novih oblika energije, uključujući fuziju i druge nuklearne tehnologije na kojima se radi ili koje još nisu komercijalizirane u skladu s nacionalnim i međunarodnim programima.

Članak 12.

Lokacija nuklearne elektrane

(1) Program uzima u obzir proces odabira lokacije.

(2) Prilikom izbora lokacije uzimaju se u obzir informacije utvrđene prilikom već istraženih lokacija za nuklearne elektrane u Republici Hrvatskoj, o lociranju nuklearne elektrane blizu velikih konzumnih područja i konfiguraciji i sigurnosti postojećeg elektroenergetskog sustava Republike Hrvatske.

(3) Nakon provedbe postupaka evaluacije i selekcije izbor lokacije nuklearne elektrane obavlja se u skladu s propisima kojima se uređuje radiološka i nuklearna sigurnost, zaštita okoliša i prirode, zaštita agronomskih područja za proizvodnju hrane, zaštita i očuvanje kulturnih dobara, prostorno uređenje, gradnja, tržište električne energije, koncesije, pomorsko dobro, vodno gospodarstvo, obavljanje gospodarskih djelatnosti, pravo vlasništva, i drugim propisima.

(4) Lokacija nuklearne elektrane u civilne svrhe odredit će se posebnim zakonom.

Članak 13.

Financiranje

Pri provedbi odredbi ovoga Zakona primjenjuju se odgovarajuća pravila i propisi o državnim potporama.

VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 14.

Prijelazne odredbe

(1) Plan iz članka 5. stavka 1. ovoga Zakona donosi Vlada Republike Hrvatske odlukom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Prijedlog Programa iz članka 8. stavka 1. ovoga Zakona Vlada Republike Hrvatske dužna je dostaviti Hrvatskome saboru u roku od 12 mjeseci od dana donošenja Plana.

Članak 15.

Stupanje na snagu

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 022-02/26-01/15

Zagreb, 15. svibnja 2026.